

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (KMÜ EFAD)

Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Literature Faculty

E-ISSN: 2667 – 4424

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/efad>

Tür: Kitap İncelemesi
Kabul Tarihi: 20 Mayıs 2022

Gönderim Tarihi: 6 Mayıs 2022
Yayımlanma Tarihi: 15 Haziran 2022

Atf Künyesi: Temli, D. G. (2022). Esin Yücel (2018), Leon Festinger'in Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 151-155.

DOI: <https://doi.org/10.47948/efad.1113097>

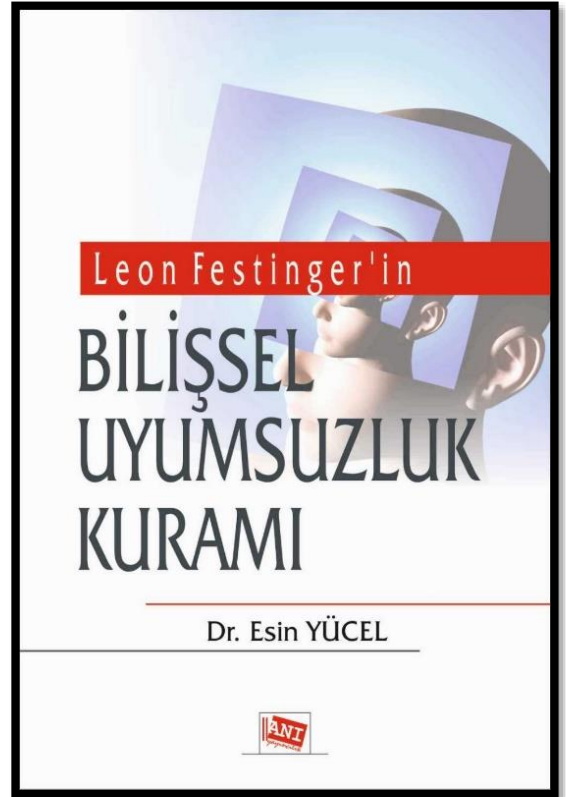
ESİN YÜCEL, (2018) LEON FESTİNGER'İN BİLİŞSEL UYUMSUZLUK KURAMI

(Ankara: Anı Yayıncılık, 200 s., ISBN: 978-605-170-223-0)

Doğan Güneş TEMLİ*

İnsanlar kendilerini zeki, ahlaklı, yetenekli, başarılı gibi olumlu özelliklere sahip bireyler olarak görme ihtiyacı hissetmektedir. Buna karşılık, bu tür olumlu özellikler ile çelişen bilgiler ile karşılaşıldığında, genellikle rahatsızlık hissedilmektedir. Örneğin, akademik başarıya önem veren ve kendisini alanında başarılı olarak gören bir akademisyen için, çalışmasının gönderdiği dergi tarafından reddedilmesi sonucunda doğal bir tepki olarak rahatsızlık ve hayal kırıklığı gelişecektir. Başka bir örnekte, sigara bağımlılığı bulunan kişi, bilinen tüm zararlarına rağmen sigara kullanmaya devam ettiği için dışarıdan bakıldığında çoğunlukla öyle görünmese bile, rahatsızlık yaşar. Bu tür bir rahatsızlık, yani kişinin kendisine yönelik var olan benlik algısı ile örtüşmeyen bilgiler ile karşı karşıya kalındığında gelişen olumsuz duygu, sosyal psikoloji alanyazımında bilişsel çelişki¹ olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel çelişkinin nasıl işlediğinin bilimsel olarak açıklanmasında, Amerikalı sosyal psikolog Leroy Festinger² tarafından ileri sürülen bilişsel çelişki kuramı öncü bir rol üstlenmiştir.

Dr. Esin Yücel tarafından kaleme alınan “*Leon Festinger'in Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı*” başlıklı kitap,

* Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Samsun/Türkiye.
E-posta: gunes.temli@omu.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-9786-0052>.

¹ Cognitive dissonance.

² Kurt Lewin'in öğrencisi olan Festinger (1919-1989), ayrıca sosyal karşılaştırma (social comparison) kuramının da öncüsü olarak sosyal psikoloji biliminde önemli bir figür konumundadır.

bilişsel çelişkiyi açıklamaya yönelik olarak Festinger tarafından geliştirilen ve sosyal psikolojinin en önemli kuramları arasında görülen bilişsel çelişki kuramının ortaya çıkışından günümüze dek geçirdiği değişim sürecini ve gerek bireysel gerekse toplumsal davranışların anlaşılabilmesinde kuramın sağlayacağı açıklamaları okuyucuya aktarmayı hedeflemektedir. Eserin kaleme alınmasında, Dr. Yücel'in doktora tezi kapsamındaki çalışmalarının ve kurama ilişkin kapsamlı Türkçe kaynak eksikliğinin rol oynadığı görülmektedir.

Söz konusu kitap, 200 sayfadan ve giriş, bilişsel uyumsuzluk³ kuramı, uyumsuzluğun azaltılması, bilişsel uyumsuzluk karar vermenin sonucudur, uyumsuzluğun büyüklüğü ve değişim direnci, teoriyi test etmek için kullanılan deneysel paradigmlar, teorinin eleştirileri ve revizyonları, alternatif teoriler, bilişsel uyumsuzluk iki etmenli duygu durumudur, sonuç ve medyadan örneklerle bilişsel uyumsuzluk kavramı olmak üzere 10 bölümden oluşmaktadır. Teoriyi test etmek için kullanılan deneysel paradigmlar bölümünde, bilişsel çelişkinin ortaya çıkmasında belirleyici rol oynadığı düşünülen temel değişkenler özgür seçim, çabanın gerekçesi ve teşvik edilen uyum alt başlıkları ile verilmektedir. Teorinin eleştirileri ve revizyonları bölümü, Festinger'in öne sürdüğü ilk haliyle kuramın açıklamada eksik kaldığı düşünülen ve bilişsel çelişkinin ortaya çıkmasında ve çelişkinin azaltılmasında diğer araştırmacılar tarafından ileri sürülen düzeltmeler olan kişisel tutarlılık, kendini olumlama, caydırıcı sonuç ve eylem tabanlı model alt bölümlerini içermektedir. Bilişsel çelişki kuramına alternatif olarak ileri sürülen benlik algısı, etki/izlenim yönetimi ve öz standartlar kuramları, alternatif teoriler bölümünde alt bölüm olarak yer almaktadır. Sonuç bölümünde ise bilişsel çelişki ve bilişsel çelişki kuramının açıklamaları tarikatlar ve terör örgütleri, medyadan örneklerle bilişsel uyumsuzluk kavramı, yabancı medya, mizah ve yerel medya alt başlıkları üzerinden ele alınmakta ve konuya ilişkin farklı alanlardan örneklerle zenginleştirilerek verilmektedir.

Kitabın *Giriş* bölümünde (s. 7-11), bilişsel uyumsuzluğun grup düzeyinde yaşandığı durumlar olarak değerlendirilebilecek çeşitli sosyal olaylara yer verilerek, bilişsel uyumsuzlukların ve sonuçlarının ulaşabileceği boyutlar gösterilmektedir. Bu bölümde verilen çarpıcı bilişsel uyumsuzluk örnekleri arasında, 1955 yılında Amerika'da ortaya çıkan "Arayanlar (Seekers)" tarikatı üyelerinin dünyanın sonuna ilişkin inançları üzerinden biçimlenen davranışları, 1978 yılında "Halkın Tapınağı" tarikatının, 1994 yılında "Güneş Tapınağı" tarikatının ve 1997 yılında "Cennetin Kapısı" tarikatının gerçekleştirdiği toplu intihar eylemleri ile terör örgütlerinin yapılanmaları yer almaktadır. Söz konusu örnekler aracılığıyla, akıl dışı gibi görülen bu tür olaylar dahil olmak üzere, bilişsel uyumsuzluk kuramının, bireylerin ve sosyal grupların çok çeşitli davranışlarının anlaşılabilmesinde sunduğu açıklamaların önemine atıfta bulunmaktadır. Nitekim, bu bölümde değinilen örneklerden hareketle bireylerin ve grupların, yüksek düzeyde bilişsel uyumsuzluk yaşadıklarında olumsuz veya aşırı davranışlarını değiştirmek yerine olaylara, durumlara veya kişilere yönelik tutumlarını ve açıklamalarını değiştirme yoluna gidebildikleri gösterilmektedir.

Kitabın *Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı* başlıklı ikinci bölümünde (s. 13-25) yazar, kuramın gelişimine, temel hipotezlerine ve bileşenlerine yer vermektedir. Bu bölümde ilk olarak bilişsel uyumsuzluk (çelişki) tanımlanmakta ve kişinin birbiriyle tutarsız iki ya da daha fazla bilişe sahip olması durumunda ortaya çıkan bir tür psikolojik rahatsızlık durumu olduğu aktarılmaktadır. Bu tür bir rahatsızlığın sonucunda ise uyumsuzluğun ürettiği rahatsızlık duygusundan kurtulmanın bir yolu olarak uyumsuzluğa neden olan bilgi kaynaklarının önlenmesi veya davranışların rasyonalize edilmesi stratejileri ile birlikte kuram, tutarlılık kuramları içerisinde ele alınmaktadır. Bununla birlikte, tutumların davranışlardan etkilenebildiğini ve davranış ile tutumlar örtüşmediğinde ilgili tutumların değişmesinin daha olası olduğunu ileri sürmesi gibi özellikleri bilişsel çelişki kuramının ayırt edici özellikleri olarak ele alınmaktadır. Ayrıca bu bölümde kuramın iki temel hipotezi olan uyumsuzluğun (çelişki) varlığında, uyumu sağlamaya yönelik bir motivasyonun gelişmesi ve uyumsuzluğu artıracak durum ve bilgilerin aktif olarak önlenmeye çalışılması açıklanmaktadır. Yazarın "çatışma" yerine "uyumsuzluk" kelimesini tercih etme nedeni de bu bölümde, Festinger'in açıklamaları kapsamında ayrıntılı olarak ele alınmakta ve ancak farklı davranış alternatiflerinden birisinin seçilmesinin ardından birbirleriyle örtüşmeyen bilişlerin uyumsuzluk olarak tanımlanabileceği, çatışmanın ise alternatifler arasında yapılacak seçim sürecinde söz konusu olduğu belirtilmektedir (s. 16-17). Ayrıca yalnızca birbirleriyle ilişkili bilişler arasında gelişebilecek bilişsel

³ Kavram ve kuram, Türkçe sosyal psikoloji alanyazınında genellikle "bilişsel çelişki" olarak kullanılmakla birlikte, incelenen kitapta yazar tarafından "bilişsel uyumsuzluk" kelimesi tercih edilmekte ve söz konusu tercihin gerekçeleri belirtilmektedir.

uyumsuzlukların gelişimindeki etkenler bireylerin beklentileri, yaşamlarında meydana gelen değişiklikler, toplumsal kurallar, kültür, aile, sosyal çevre ve mantıksal tutarsızlıklar gibi farklı nedenler üzerinden açıklanmaktadır.

Bilişsel uyumsuzluk sonucunda hissedilen rahatsızlığın ortadan kalkması veya hiç değilse azalması için gerçekleştirilecek iki farklı alternatif olan davranış değişikliği ve tutum değişikliği, *Uyumsuzluğun Azaltılması* bölümü (s. 26-37) içerisinde detaylandırılmaktadır. Davranış değişikliğinin bilişsel uyumsuzlukların azaltılmasında ilk alternatif olduğu belirtilmekle birlikte, satın alma davranışları ve farklı iş alternatiflerinden birisinin seçilmesi gibi geri alınmaz seçim davranışlarında veya zararlı alışkanlıkların bırakılması gibi davranışlarda davranışın kendisinin değiştirilmesinin görece zor olduğu tutumlara yönelik bilişlerin görece esnek olması nedeniyle uyumsuzluk azaltma çabalarının genellikle tutum değişimi üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Tutum değişimi, davranış ile uyumsuz bilişlerin yok sayılması veya davranış ile uyumlu yeni bilişler eklemesi şeklinde iki biçimde ele alınmaktadır. Yazar, bahsedilen alternatiflerin açıklanmasında farklı uyumsuzluk örnekleri vererek bilişsel uyumsuzluğun azaltılmasını detaylı olarak ele almaktadır. Bu bölümde ayrıca davranışlar için sağlanan sosyal desteğin bilişsel uyumsuzlukların azaltılmasında oynadığı rol de açıklanmaktadır.

Bilişsel Uyumsuzluk Karar Vermenin Sonucudur başlıklı bölümde (s. 38-59) yazar, karar sonrası süreçte gelişen bilişsel uyumsuzluğun, davranış veya seçim öncesindeki karar verme aşamasında farklı bilişler arasında yaşanan çatışmaya doğrudan bağlı olduğunu göstermektedir. Karar durumlarının hemen her zaman bilişsel uyumsuzluk ürettiğini aktaran yazar, bilişsel uyumsuzluğun gelişimi için üç önemli belirleyici olan kararın önemli, geri dönülemez ve birey tarafından özgürce alınmış olması durumlarını açıklamaktadır. Buna göre, farklı alternatifler arasından özgürce bir seçim yapıldığında ve söz konusu seçim önemli bir konuda ve geri alınmaz olduğunda, tercih edilmeyen alternatifin olumlu özellikleri ve tercih edilen alternatifin olumsuz özellikleri bilişsel uyumsuzluğun ortaya çıkmasındaki temel nokta olmaktadır. Bu bölümde ayrıca, karar öncesinde yaşanan seçim çatışmasının kararın alınmasının ardından yaşanacak bilişsel uyumsuzluğun boyutunda belirleyici olduğu; karar öncesi aşamada bilgi arayışının görece objektif bir şekilde gerçekleşirken karar sonrası süreçte ise verilen kararı haklı göstermeye yarayacak destekleyici bilgilerin arandığı⁴ ele alınmaktadır.

Uyumsuzluğun Büyüklüğü ve Değişim Direnci bölümü (s. 60-69), bilişsel uyumsuzluğun büyüklüğünü belirleyen önemli unsurlardan birisi olarak uyumsuzluğu üreten bilişlerin ve uyumsuzluğun gerçekleşeceği konunun birey için önemi üzerinde durulmaktadır. Buna göre, bilişsel uyumsuzluğu üreten bilişler ve konu birey için ne kadar önemliyse ve bu bilişler arasındaki farklılık ne kadar fazla ise, bilişsel uyumsuzluk da o düzeyde büyük olarak yaşanmaktadır. Bölümde ayrıca, ödül veya cezanın davranışlar için dışsal mazeretler olarak kullanılabilirdiği ve bu nedenle ödül veya ceza varlığında bireyde bilişsel uyumsuzluk ve uyumsuzluğu azaltma çabası gelişmeyebileceği aktarılmaktadır.

Teoriyi Test Etmek İçin Kullanılan Deneysel Paradigmalar bölümünde (s. 70-94) yazar, alanyazında bilişsel uyumsuzluğun ve uyumsuzluğun azaltılması yönündeki baskının boyutunu belirleyen temel faktörler olarak ileri sürülen seçim özgürlüğü, sergilenen çabanın gereçesi ve uyumun teşvik edilmesi değişkenlerine yönelik olarak farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen deneysel çalışmaların bulgularını derlemektedir. Bölümde verilen bulgular, bilişsel uyumsuzluğun gelişmesi için bireyin davranışlarını veya seçimlerini özgür bir biçimde gerçekleştirmiş olmasının gerekliliğini doğrulamaktadır. Özgürce gerçekleştirilen davranışlar veya seçimler ardından yaşanan bilişsel uyumsuzluğun azaltılması için, söz konusu seçimler veya davranışlar, seçimi-davranışı destekleyici bilgiler ile veya reddedilen alternatiflerin daha az cazip kılınmasıyla⁵ güçlendirilmektedir. Aktarılan bulgular ayrıca, herhangi bir hedefe ulaşmak için sergilenen çaba ve katlanılan olumsuzluklar fazla olduğunda, sonuç hayal kırıklığı olsa bile sonucun arzu edilirliliği abartılarak bilişsel uyumsuzluğun azaltıldığını göstermektedir. Bölümde son olarak bireysel düşünceler veya duygular sergilenen davranışla örtüşmediğinde dahi, orta düzeyde bir ceza veya ödüle maruz kalmanın davranış yönünde tutum

⁴ Seçici maruz kalma ve uyuşma yanlılığı.

⁵ Alternatiflerin yayılması.

değişikliğine yol açabildiğini gösteren bulgular aktarılmaktadır. Burada söz konusu olan, elde edilen ödülün veya kaçınılan cezanın öneminin büyütülerek davranış bilişlerin birbiriyle uyumlu hale getirilmesidir.

Bilişsel uyumsuzluk kuramına getirilen eleştiriler ve farklı araştırmacılar tarafından kurama bağlı kalınarak getirilen ek açıklamalar yazar tarafından *Teorinin Eleştirileri ve Revizyonları* (s. 95-125) başlıklı bölümde detaylı bir şekilde aktarılmaktadır. Bölümde aktarılan eleştiriler ve ek açıklamalar, *kişisel tutarlılık, kendini olumlama, caydırıcı sonuç ve eylem tabanlı model* olmak üzere dört alt başlık üzerinden ele alınmaktadır. *Kişisel tutarlılık* alt başlığı, kurama benlik kavramı üzerinden getirilen düzeltmelere ayrılmıştır ve bu kısımda benlik kavramını tehdit eden bilişleri içeren tutarsızlıkların yüksek düzeydeki bilişsel uyumsuzlukları doğurduğu üzerinde durulmaktadır. *Kendini olumlama* alt başlığı, bilişsel uyumsuzlukların belirli tutumların veya davranışların bireyin benlik bütünlüğünü tehdit etmesi durumunda söz konusu olacağı yönündeki önermeye ayrılmıştır. *Caydırıcı sonuç* alt başlığında, kurama bilişsel uyumsuzluğun bireylerin davranışlarının olumsuz (caydırıcı) sonuçları öngörülebilir olduğunda gerçekleştiği yönünde getirilen düzeltme ele alınmaktadır. Son olarak, *eylem tabanlı model* alt başlığı ise bilişsel uyumsuzluğun davranışla ilgili bilişlerin birbiriyle tutarsız olduğu ve bu nedenle kişinin davranışta bulunmasının güçleştiği durumlarda ortaya çıktığı önermesine ayrılmıştır. Yazar, söz konusu bölümde verilen her bir alt başlıkta kurama getirilen düzeltme önerilerinin teorik arka planına ve öne sürülen önermeler ile ilgili gerçekleştirilen çalışma bulgularına yer vererek kuramın süreç içerisinde sergilediği dönüşümü ve eleştiri alan noktalarını kapsamlı biçimde aktarmaktadır.

Davranışlar ve tutumlar ile ilgili olarak bilişsel uyumsuzluk kuramından farklı önermelere ve açıklamalara sahip kuramlar, yazar tarafından *Alternatif Teoriler* bölümü (s. 126-141) içerisinde özetlenmiştir. Bu alternatif kuramlar söz konusu bölüm içerisinde *benlik algısı, etki/izlenim yönetimi ve öz standartlar* alt başlıkları üzerinden aktarılmaktadır. *Benlik algısı* alt bölümü, tutumlarımızın davranışlarımıza ilişkin algılarımız çerçevesinde biçimlendiği önermesi⁶ üzerinde durmaktadır. Bu önermeye göre, tutumlar davranışları değil, davranışlar tutumları belirlemektedir ve bilişsel uyumsuzluk durumunda bireyler kendi açık davranışlarını gözlemleyerek tutumlarını şekillendirmektedir. *Etki/izlenim yönetimi* alt bölümü, bilişsel uyumsuzluklar karşısında gerçekleşen tutum değişikliklerinin bireylerin zedelenen sosyal görünümelerini onarmaya yönelik olarak sergilenen çabalar olduğu önermesi⁷ üzerinde durmaktadır. Son olarak, *öz standartlar alt bölümünde* ise, bilişsel uyumsuzluk yaşanması için sergilenen davranışın caydırıcı bir sonuç doğurması gerektiği önermesi üzerinde durulmaktadır. Bu önermeye göre, davranış sonucunda caydırıcı sonuçlar oluşup oluşmayacağı normatif veya kişisel standartlara göre karşılaştırma yapılarak belirlenmekte olup caydırıcı sonuçların varlığı uyumsuzluk üretmekte ve sonuçların daha istenir hale gelebilmesi için tutumlar değiştirilmektedir. Söz konusu bölümde verilen alternatif kuramlar, her bir kurama yönelik araştırma bulgularıyla desteklenmekte ve bilişsel uyumsuzlukları açıklamadaki güçleri bu bulgular üzerinden değerlendirilmektedir.

Yazar, *Bilişsel Uyumsuzluk İki Etmenli Duygu Durumudur* başlıklı bölümde (s. 142-146), bilişsel uyumsuzluğun hem bilişsel hem de psikolojik⁸ bileşenlere sahip olduğu sonucuna ulaşmaktadır. Bu yargıya ulaşırken yazar, Festinger'in "*Bazı insanlar için uyumsuzluk son derece acı verici ve dayanılmaz bir şey*" açıklamasından çıkarımlarda bulunmaktadır. Bu çıkarımdan hareketle, bilişsel uyumsuzluk kuramının, uyumsuzluğun rahatsız edici açık bir dürtü gibi işlediği ve bireyin bu rahatsızlığı giderebilmek adına elinden gelen hemen her şeyi yapacağı görüşü ile ilgili olduğu, dolayısıyla da uyumsuzluğun aynı zamanda bir tür duygu deneyimi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Söz konusu bölümde, bilişsel uyumsuzluğun iki etmenli bir duygu durumu olduğu sonucu ile ilişkili çeşitli araştırma⁹ bulgularına da yer verilmiştir.

Kitabın sonuç bölümünde (s. 147-156) yazar, kitap boyunca ele aldığı teorik tartışmalar ve araştırma bulgularından hareketle, bilişsel uyumsuzluk kuramının geniş bir uygulama alanına sahip olduğu ve tüketici davranışları da dahil olmak üzere birçok bilim disiplini açısından önemli bir konumda yer aldığı yargısına

⁶ Daryl Bem'in benlik algısı kuramı (self-perception theory).

⁷ Erving Goffman'in benlik sunumu (self-presentation) çalışmaları ile temellenen izlenim yönetimi (impression management) kuramı.

⁸ Psikolojik ifadesi ile yazar, bilişsel uyumsuzluğun bilişsel bir süreç olduğu kadar duygusal bir duruma da karşılık geldiğini ifade etmektedir.

⁹ Yanlış yükleme paradigması/yanlış uyarılmışlık yüklemesi çalışmaları.

varmaktadır. Bu yargı, dışarıdan bakıldığında anlaşılması hayli güç olan davranışlar da dahil olmak üzere pek çok alandaki sosyal davranışların açıklanmasında kuramın sunduğu özgün açıklama gücü ile desteklenmektedir. Yazara göre, bu bakımdan kuram sosyal psikoloji alanında geçmişte gördüğü ilgiyi günümüzde de hak etmektedir. Bölümde ayrıca, uyumsuzluk azaltma yöntemlerinin istismar ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar söz konusu olduğunda bu tür olumsuz davranışları azaltmak bir yana, bilakis bireyler ve gruplar üzerindeki gerginliği azaltmaya hizmet edebildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Medyadan Örneklerle Bilişsel Uyumsuzluk Kavramı bölümü (s. 157-181), gerek yerel gerekse uluslararası basında yer alan bilişsel uyumsuzluk örneklerinin derlendiği bir seçki niteliğindedir. Yazar bu bölümde, farklı toplumsal olayların, bilişsel uyumsuzluk üzerinden basında ne şekilde ele alındığını, görseller eşliğinde vererek konuya ilişkin anlatıma zenginlik katmaktadır. Bu bölümde ayrıca, çeşitli film ve romanlardan örnekler verilerek bilişsel uyumsuzluğun sanat alanında kendine bulduğu yer de okuyucuya aktarılmaktadır.

Sonuç olarak, Dr. Esin Yücel tarafından kaleme alınan “*Leon Festinger’in Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı*” başlıklı kitap, sosyal psikoloji bilimi içerisinde önemli bir yere sahip olan ve insan davranışı ile ilgilenen pek çok diğer disiplin tarafından da sıklıkla kullanılan bilişsel uyumsuzluk kuramının ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi, bireysel ve grup düzeyindeki çeşitli davranışları açıklama biçimi, kuramın eleştirildiği ve geliştirildiği noktalar, sanat ve basındaki yansımaları gibi konularda kapsamlı bilgiler ve açıklamalar sunmaktadır. Kuram ele alınırken, Festinger tarafından öne sürülen özgün biçimi ile süreç içerisinde diğer kuramcılar tarafından ileri sürülen önermeler, düzeltmeler ve alternatif açıklamalar hem teorik boyutta ele alınmış, hem de söz konusu teorik açıklamalar araştırma bulguları ile desteklenerek kuramın birey ve grup davranışlarını açıklamadaki rolü kapsamlı biçimde tartışılmıştır. İncelenen kitap, başlı başına bilişsel uyumsuzluk kuramının ele alındığı bir eser olması bakımından özellikle psikoloji öğrencilerinin ve konuya ilgi duyan okuyucuların sosyal psikoloji ders kitapları dışında faydalanabilecekleri kapsamlı bir kaynak özelliği taşımaktadır.